

Κώδικας Δεοντολογίας και Επικοινωνίας
των Μελών, Οργάνων και εργαζομένων
προς συμμόρφωση
με τους Ελληνικούς και Ενωσιακούς κανόνες
Ανταγωνισμού

Αθήνα - Φεβρουάριος 2023

1. Προϊμιο

1.1. Αρχές της ΕΕΚΤ – Βασικοί σκοποί

Η Ένωση Εταιρειών Κινητής Τηλεφωνίας (ΕΕΚΤ) είναι μια αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία, η οποία ιδρύθηκε το 2008 με πρωτοβουλία της COSMOTE, της VODAFONE και της WIND, με σκοπό την προαγωγή των κοινών αντιλήψεων των μελών της για τον ρόλο του κλάδου κινητών επικοινωνιών, καθώς και την ανάδειξη της συμβολής του στην ανάπτυξη της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας.

Όπως ρητά περιγράφεται στο Καταστατικό της ΕΕΚΤ (Άρθρο 2 – Σκοπός της Εταιρίας), ο σκοπός της συνίσταται *«στην συνολική έκφραση και προβολή των θεμάτων της κινητής τηλεφωνίας, στην συμβουλευτική παρέμβαση στην ρυθμιστική διαδικασία, στην συμμετοχή στην λήψη αποφάσεων σε νομοπαρασκευαστικές ή τεχνικές επιτροπές σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο και στην συνεργασία με φορείς και ενώσεις άλλων χωρών στο πλαίσιο διμερούς ή πολυμερούς συνεργασίας. Στόχος της είναι ο συλλογικός εκσυγχρονισμός των μελών της και η συνολική ανάπτυξη του κλάδου»*.

Στο πλαίσιο αυτό, κύρια αποστολή της ΕΕΚΤ είναι η προώθηση θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας, τα οποία αφορούν τον κλάδο γενικά και δεν έχουν σχέση με την επιχειρηματική πολιτική της κάθε μιας από τις εν λόγω εταιρίες. Έτσι, η ΕΕΚΤ αποτελεί μέσο για τη διεύρυνση της αγοράς κινητής τηλεφωνίας με παράλληλη βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας της αγοράς αυτής με σεβασμό στη δημόσια υγεία, ασφάλεια και προστασία του περιβάλλοντος. Προς τον σκοπό αυτό μεριμνά π.χ. για την αδειοδότηση σταθμών κινητής τηλεφωνίας, ενημέρωση της κοινής γνώμης για θέματα που σχετίζονται με τη χρήση κινητών τηλεφώνων και τις τεχνολογικές εξελίξεις. Η ΕΕΚΤ σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί φορέα συζητήσεων ή/και διαμόρφωσης εμπορικών πρακτικών των μελών της. Αναγνωρίζει, αντιθέτως, ότι η ενίσχυση του ανταγωνισμού μεταξύ των μελών της λειτουργεί σε όφελος του καταναλωτή.

Υπ' αυτήν την έννοια, η πλήρης συμμόρφωση με τους κανόνες του εθνικού και ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων της, αποτελεί βασική αρχή για την ΕΕΚΤ. Η αρχή αυτή αντανακλάται και στον παρόντα Κώδικα.

1.2. Σκοπός του Κώδικα

Ο παρών Κώδικας αποσκοπεί στην παροχή των απαραίτητων οδηγιών στα μέλη, όργανα και εργαζόμενους της ΕΕΚΤ, ώστε οποιαδήποτε ενέργεια στο πλαίσιο της ΕΕΚΤ να συμμορφώνεται πλήρως με τις επιταγές του νόμου για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού και το εκάστοτε ισχύον κανονιστικό και ρυθμιστικό πλαίσιο. . Ο Κώδικας είναι απολύτως συμβατός και εναρμονισμένος με το

Καταστατικό της ΕΕΚΤ και σε καμία περίπτωση δεν δύναται να το τροποποιεί.

1.3. Υποκείμενα στις διατάξεις του παρόντος πρόσωπα/όργανα

Ο παρών Κώδικας δεσμεύει και πρέπει να τηρείται αυστηρά από:

- Όλα τα μέλη (εταίρους) της ΕΕΚΤ κατά την οιαδήποτε συμμετοχή και δραστηριότητα τους στα συλλογικά όργανα της ΕΕΚΤ (ήτοι Γενική Συνέλευση, Ανώτατο Συμβούλιο, Διοικητικό Συμβούλιο, Επιστημονική Επιτροπή).
- Όλα τα ατομικά όργανα (ήτοι Γενικός Διευθυντής, Λογιστής, Διευθυντής/Υπεύθυνος Επικοινωνίας) στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους στην ΕΕΚΤ.
- Την Γραμματεία και οποιουδήποτε άλλους εργαζομένους της ΕΕΚΤ στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους στην ΕΕΚΤ.

Όλα τα υποκείμενα στο Κώδικα πρόσωπα/όργανα οφείλουν να λάβουν γνώση του παρόντος και να αναφέρουν στον Γενικό Διευθυντή της ΕΕΚΤ οποιαδήποτε βάσιμη υποψία περί παραβίασης του Κώδικα. Οποιαδήποτε τέτοια αναφορά διέπεται από την αρχή της εμπιστευτικότητας, εφόσον αυτό ζητηθεί.

Ειδικότερα αναφορικά με το προσωπικό της ΕΕΚΤ, θα πρέπει να γνωρίζει και με ποιον και πώς να έρθει σε επαφή αν προκύψουν συγκεκριμένες καταστάσεις που θεωρεί ότι ενδέχεται να συνιστούν παραβάσεις της σχετικής νομοθεσίας. Ένα περιβάλλον που ενθαρρύνει το προσωπικό να «μιλήσει ανοιχτά», όταν έρχεται αντιμέτωπο με αμφίβολες καταστάσεις έχει αποφασιστική σημασία για την αποτελεσματικότητα της στρατηγικής συμμόρφωσης. Αν ένα μέλος του προσωπικού ή της διεύθυνσης ανακαλύπτει μία παράβαση ή ακόμη και αν έχει σχετικές υπόνοιες, η επιχείρηση θα πρέπει να παρέχει συγκεκριμένη καθοδήγηση για το πώς να δηλωθούν οι υπόνοιες αυτές. Οι μηχανισμοί αναφοράς whistleblowing / speak up λειτουργούν αποτελεσματικότερα, όταν περιλαμβάνουν κανόνες που διασφαλίζουν την ανωνυμία του καταγγέλλοντος, και το ότι δεν θα υπάρξουν αντίποινα λόγω της καταγγελίας που θα υποβάλει.

Παράλληλα συνιστάται η ανάγνωση του παρόντος Κώδικα από ανεξάρτητους συμβούλους (π.χ. ICAP) στους οποίους ανατίθεται από την ΕΕΚΤ η μελέτη εμπορικών στοιχείων των μελών προς εξαγωγή στατιστικών και μόνο συμπερασμάτων.

2. Βασικοί κανόνες ανταγωνισμού

2.1. Οι βασικές αρχές της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού

Οι δραστηριότητες ενώσεων ανταγωνιστικών επιχειρήσεων, όπως η ΕΕΚΤ, υπόκεινται στον έλεγχο της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας, η οποία αποσκοπεί στη διατήρηση ανόθευτου του ανταγωνισμού στην αγορά και στον έλεγχο πρακτικών που τον περιορίζουν. Δυο είναι οι βασικές κατευθύνσεις της νομοθεσίας περί

ανταγωνισμού:

- πρώτον, η απαγόρευση συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων και εναρμονισμένων πρακτικών που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού,
- δεύτερον, η απαγόρευση πρακτικών με την οποία μια ή περισσότερες από κοινού επιχειρήσεις εκμεταλλεύονται τη θέση ισχύος (δεσπόζουσα θέση) που κατέχουν στην αγορά.

Οι ανωτέρω συμφωνίες και πρακτικές απαγορεύονται τόσο από την ενωσιακή όσο και από την ελληνική νομοθεσία περί ελεύθερου ανταγωνισμού. Σε επίπεδο ΕΕ οι σχετικές διατάξεις ανευρίσκονται στα άρθρα 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Σε εθνικό επίπεδο πανομοιότυπες είναι οι διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του ν. 3959/2011 περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού. Σημαντικό εδώ να σημειωθεί ότι μετά την αποκέντρωση της εφαρμογής των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ με τον Κανονισμό ΕΕ 1/2003, οι εθνικές αρχές εφαρμόζουν τα άρθρα αυτά παράλληλα με τις εθνικές τους διατάξεις, όταν η συμφωνία ή/και πρακτική που ερευνούν ενέχει το στοιχείο του επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ. Σύμφωνα με το άρθρο 113 παρ. 2 του ν. 4727/2020 (Α' 184) καθώς και του άρθρου 14 παρ. 1 του ν. 3959/2011 όπως τροποποιήθηκε από το ν. 4886/2022 η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών & Ταχυδρομείων (εφεξής «ΕΕΤΤ») είναι αρμόδια για την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 3959/2011¹.

Μια ένωση επιχειρήσεων είναι απολύτως σύννομη και συμβατή με τις παραπάνω διατάξεις όταν τα μέλη της συζητούν και συνεργάζονται σε θέματα κοινού (κλαδικού) ενδιαφέροντος **στο βαθμό που η εμπορική και τιμολογιακή τους πολιτική παραμένει απολύτως ανεπηρέαστη και ανεξάρτητη**. Η συζήτηση και προώθηση κοινών θέσεων για θεσμικά ζητήματα και μόνο, όπως το θεσμικό/νομικό πλαίσιο για την αδειοδότηση σταθμών κινητής τηλεφωνίας, ζητήματα δημόσιας υγείας, θεωρούνται σύννομες, καθώς δεν δημιουργούν καμία προϋπόθεση για νόθευση του ανταγωνισμού μεταξύ των μελών της ΕΕΚΤ.

Αυτό ασφαλώς προϋποθέτει ότι τα μέλη της ΕΕΚΤ περιορίζονται αυστηρά σε μια τέτοια θεματολογία και ότι δεν την συνοδεύουν (είτε κατά την διάρκεια των συνελεύσεων τους είτε στο περιθώριο αυτών) με οποιαδήποτε συμφωνία με εμπορικό περιεχόμενο² ή με οποιαδήποτε ανταλλαγή ευαίσθητων και εμπιστευτικών

¹ Εφεξής στο παρόν οι αναφορές που γίνονται για την Επιτροπή Ανταγωνισμού αφορούν την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών & Ταχυδρομείων. λόγω της αρμοδιότητας της για την εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού στις αγορές τηλεπικοινωνιών.

² Τέτοιες είναι για παράδειγμα συμφωνίες που οδηγούν:

- στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής. Σ' αυτή λοιπόν την κατηγορία εμπίπτει και ο καθορισμός των εκπτώσεων, περιθωρίων κέρδους και όρων

εμπορικών πληροφοριών (βλέπε σχετικά υπό 2.2). Η απαγόρευση του ν. 3959/2011 εφαρμόζεται και σε περιπτώσεις που η απόφαση μιας ένωσης επιχειρήσεων έχει το χαρακτήρα απλής σύστασης³ χωρίς δεσμευτικότητα, εφόσον αντανακλά τη συλλογική βούληση των μελών της να συντονίσουν τη δράση τους σε μία συγκεκριμένη αγορά και εφόσον η συμμόρφωση των μελών με την εν λόγω απόφαση είναι ικανή να επιφέρει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά. Στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται η σύσταση να οδηγεί σε ομοιόμορφη συμπεριφορά μεταξύ των μελών της ένωσης. Με την τελευταία τροποποίησή του, η απαγόρευση του ν. 3959/2011 εφαρμόζεται και σε περιπτώσεις πρόσκλησης σε απαγορευμένη σύμπραξη και ανακοίνωσης μελλοντικών προθέσεων τιμολόγησης προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ ανταγωνιστών, όπως ειδικότερα ορίζεται στο νέο άρθρο 1Α του ίδιου νόμου.⁴

Κρίνεται σημαντικό το καταστατικό, όπως και άλλοι εσωτερικοί κανονισμοί, να μην θέτουν περιορισμούς σε διαφημιστικές πρακτικές, π.χ. συγκριτική διαφήμιση, ή στον τρόπο διατύπωσης αναφορών στο κόστος της υπηρεσίας, δεδομένου ότι, στο βαθμό που δεν εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον, μπορεί να θεωρηθεί ότι χρησιμοποιούνται καθ' υπέρβαση των ορίων του θεμιτού ανταγωνισμού.⁵

Υπό προϋποθέσεις τα μέλη της ΕΕΚΤ δύνανται να συνάψουν συνεργασίες σε περιβαλλοντικά θέματα, τεχνικά πρότυπα και τεχνολογική συνεργασία καθώς και συμφωνίες που λειτουργούν προωθητικά για την επίτευξη των στόχων της βιώσιμης

πίστωσης (π.χ συμφωνία για ελάχιστη πάγια χρέωση μιας υπηρεσίας ή ενός προϊόντος, παροχή παρόμοιων ή ανώτατων επιτρεπόμενων εκπτώσεων σε πελάτες),

- στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής, της διαθέσεως, της τεχνολογικής αναπτύξεως ή των επενδύσεων, (π.χ. συμφωνία με αντικείμενο ανώτατα ή κατώτατα όρια ή ποσοστά παραγωγής και διάθεσης ή συμφωνία με την οποία οι συμπράττουσες επιχειρήσεις παραιτούνται από την άσκηση ορισμένων ανταγωνιστικών πράξεων),
- στην γεωγραφική κατανομή των αγορών ή στην κατανομή πελατείας ή των πηγών εφοδιασμού (προμηθευτών),
- στην εφαρμογή άνισων όρων επί ισοδυνάμων παροχών, έναντι των εμπορικά συναλασσομένων, με αποτέλεσμα να περιέρχονται αυτοί σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό,
- στην εξάρτηση της συνάψεως συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλασσομένων, προσθέτων παροχών που εκ φύσεως ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμβάσεων,
- στην συλλογική άρνηση παροχής υπηρεσιών ή προμήθειας (μπούκοτάς),
- στην επιβολή στους διανομείς πάγιων ή ελάχιστων τιμών μεταπώλησης,
- στην απαγόρευση παθητικών πωλήσεων σε αποκλειστικούς διανομείς.

³ Οι σχετικές συστάσεις μπορούν να απευθύνονται με διάφορους τρόπους: μέσω εγκυκλίων, επιστολών, ανακοινώσεων, δελτίων τύπου, ιστοσελίδων ή δηλώσεων εκτελεστικών στελεχών. Επίσης, μπορούν να λάβουν διάφορες μορφές: ρητή ανακοίνωση τιμών, ανακοίνωση της αύξησης τιμών που έχουν αναγγείλει άλλες εταιρίες ή κλάδοι, προτροπή για μετακύλιση ενδεχόμενης αύξησης του κόστους στους καταναλωτές.

⁴ Όπως προστέθηκε με το άρθρο 4 ν. 4886/2022 με ισχύ από 01/07/2022 σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 73 ν. 4886/2022.

⁵ Βλ. Απόφαση Ε.Α. υπ' αριθμ. 518.VI/2011.

ανάπτυξης, που ακόμα και αν εμπίπτουν στις διατάξεις περί ανταγωνισμού δύνανται να εξαιρεθούν από τη γενική απαγόρευση των συμπράξεων.⁶ Ωστόσο, η δυνατότητα από πλευράς δικαίου του ανταγωνισμού μιας οποιασδήποτε τέτοιας συνεργασίας πρέπει να ελέγχεται προηγουμένως από τα μέρη και εξειδικευμένους νομικούς συμβούλους υπό το φως των κατευθυντηρίων γραμμών και των αποφάσεων της Επιτροπής καθώς και της νομολογίας των ενωσιακών δικαστηρίων.⁷

Τόσο η ενωσιακή όσο και η ελληνική νομοθεσία περί ελεύθερου ανταγωνισμού προβλέπουν αυστηρές ποινές για παραβάσεις των σχετικών διατάξεων. Επισημαίνονται εδώ οι διατάξεις του ελληνικού ν. 3959/2011 περί ελεύθερου ανταγωνισμού βάσει του οποίου επιβάλλονται διοικητικές κυρώσεις από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, αλλά και ποινικές κυρώσεις από την ποινική δικαιοσύνη σε περιπτώσεις παράνομης σύμπραξης (ποινή φυλάκισης και χρηματική ποινή) και χρηματικές ποινές στην περίπτωση της κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης.

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα άρθρα 25 παρ. 1 και 25B παρ. 1 του ν. 3959/2011 η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να επιβάλει πρόστιμο στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού παγκόσμιου κύκλου των εργασιών τους και στα φυσικά πρόσωπα που είναι υπεύθυνα, στην περίπτωση των ενώσεων επιχειρήσεων το πρόσωπο αυτό είναι το ανώτατο όργανο διοίκησης αυτών, από 200,000 ευρώ έως 2 εκατομμύρια ευρώ, ποσό για το οποίο τα εν λόγω φυσικά πρόσωπα ευθύνονται εις ολόκληρον με την προσωπική τους περιουσία. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 25B παρ. 4 του ν. 3959/2011, η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να επιβάλει πρόστιμα σε ενώσεις επιχειρήσεων, που ανέρχονται μέχρι το 10% του συνολικού κύκλου εργασιών των μελών τους κατά την τρέχουσα ή την προηγούμενη της παράβασης χρήση. Εάν η ένωση δεν είναι αξιόχρηη, υποχρεούται να συγκεντρώσει εισφορές από τα μέλη της, προκειμένου να καλύψει το ποσό του προστίμου. Εάν δεν καταβληθούν οι συγκεκριμένες εισφορές εντός της ταχθείσας προθεσμίας, η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να απαιτήσει την καταβολή του προστίμου απευθείας από καθεμία από τις επιχειρήσεις, οι εκπρόσωποι των οποίων ανήκαν στα εμπλεκόμενα όργανα λήψης αποφάσεων της ένωσης. Σε αυτήν την περίπτωση και εφόσον κριθεί απαραίτητο για την εξασφάλιση της ολοσχερούς

⁶ Ειδικότερα ως προς την τυποποίηση σημειώνεται ότι λόγοι αποτελεσματικότητας μπορούν να δικαιολογήσουν τη θέσπιση τεχνικών ή ποιοτικών προδιαγραφών για προϊόντα και υπηρεσίες. Στο πλαίσιο αυτό, οι ενώσεις επιχειρήσεων μπορούν να προωθούν την εφαρμογή τεχνολογικών, ποιοτικών ή άλλων ανάλογων προδιαγραφών και προτύπων. Ωστόσο, δεν επιτρέπονται ρυθμίσεις περί τυποποίησης που εισάγουν μη αναγκαίους περιορισμούς στον ανταγωνισμό, όπως, για παράδειγμα, ρυθμίσεις που επιβάλλουν φραγμούς εισόδου, που δεν δικαιολογούνται από τους επιδιωκόμενους σκοπούς ή καθιστούν το εκάστοτε πρότυπο υποχρεωτικό για τις επιχειρήσεις.

⁷ Προκειμένου περί της συμβατότητας με τις διατάξεις του ανταγωνισμού συμφωνιών οριζόντιων συνεργασιών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εκδώσει αναλυτικές κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες εφαρμόζονται και επί συμφωνιών έρευνας και ανάπτυξης, τυποποίησης και ανταλλαγής πληροφοριών. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 'Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας' (Ανακοίνωση) [2011] OJ C11/1.

πληρωμής του προστίμου, η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να απαιτήσει πληρωμή του υπολοίπου, από οποιοδήποτε μέλος της ένωσης είχε ενεργή δράση στην αγορά, στην οποία διαπιστώθηκε η παράβαση. Εξαιρέση αποτελούν οι επιχειρήσεις, που αποδεικνύουν ότι δεν είχαν αντιληφθεί ή δεν εφάρμοσαν ή αποστασιοποιήθηκαν ενεργά από την παράνομη απόφαση της ένωσης, πριν από την έναρξη της διερεύνησης της υπόθεσης από την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Η οικονομική ευθύνη κάθε επιχείρησης, όσον αφορά στην καταβολή του προστίμου, δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της κατά την τρέχουσα ή την προηγούμενη της παράβασης χρήσης.

Ως προς την επιβολή ποινικών κυρώσεων σε φυσικά πρόσωπα, το άρθρο 44 του ν. 3959/2011 προβλέπει, για όποιον συνάπτει συμφωνία, λαμβάνει απόφαση ή εφαρμόζει εναρμονισμένη πρακτική, κατά παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ ότι τιμωρείται με χρηματική ποινή από 15,000 ευρώ μέχρι 150,000 ευρώ, ωστόσο εάν οι πράξεις αυτές αφορούν επιχειρήσεις που είναι πραγματικοί ή δυνητικοί ανταγωνιστές, επιβάλλεται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 2 ετών και χρηματική ποινή από 100,000 ευρώ ως 1 εκατομμύριο ευρώ (βλ. άρθρο 44, παρ. 1, τελευταίο εδάφιο του ν. 3959/2011). Σύμφωνα με το άρθρο 44 παρ. 2, όποιος προβαίνει σε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης (κατά παράβαση των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ) τιμωρείται με χρηματική ποινή από 30,000 ευρώ μέχρι 300,000 ευρώ.

Σε περιπτώσεις καρτέλ προβλέπεται ειδικό πλαίσιο επεικούς μεταχείρισης επιχειρήσεων και φυσικών προσώπων που συνεργάζονται με την Επιτροπή Ανταγωνισμού και συμβάλουν στην αποκάλυψη οριζοντίων συμπράξεων⁸. Κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 29B επ. του ν. 3959/2011, υπάρχει η δυνατότητα απαλλαγής ή μείωσης των ως άνω προστίμων, δυνατότητα που επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια της Επιτροπής, αν η επιχείρηση ή η ένωση επιχειρήσεων συμβάλλει στη διερεύνηση οριζοντίας σύμπραξης (πρόγραμμα επιείκειας). Αναλόγως του βαθμού συμβολής του αιτούντος στον εντοπισμό και απόδειξη της παράβασης (αρκεί να μην είναι ο «υποκινητής» του καρτέλ), παρέχεται, υπό προϋποθέσεις, είτε πλήρης απαλλαγή από την επιβολή οποιουδήποτε προστίμου (αφορά την πρώτη χρονικά επιχείρηση που συνεργάζεται και παρέχει τη μέγιστη συνδρομή), είτε μείωση του προστίμου έως και 50%. Η πλήρης απαλλαγή από την επιβολή προστίμου οδηγεί σε απαλλαγή από κάθε άλλη ποινική κύρωση, όπως προβλέπεται στο άρθρο 44 παρ. 3Α του ν. 3959/2011.

Παρέχεται τα τελευταία χρόνια η δυνατότητα «συμβιβασμού», όπου μια ελεγχόμενη επιχείρηση παραδέχεται, εκούσια και ανεπιφύλακτα, τη συμμετοχή της στις παραβάσεις των άρθρων 1, 1^Α, 2 του ν. 3959/2011 ή των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ

⁸ Η ΕΕΤΤ με την απόφαση υπ' αριθμ. 563/026 υιοθέτησε το «Πρόγραμμα επιείκειας της ΕΕΤΤ, για τους όρους και τις προϋποθέσεις απαλλαγής ή μείωσης των προστίμων που επιβάλλονται σε βάρος των επιχειρήσεων που συμβάλλουν στη διερεύνηση παραβάσεων των διατάξεων του ν. 703/1977 (νυν ν. 3959/2011), όπως ισχύει.»

διευκολύνοντας με τον τρόπο αυτό τη διαδικασία της διαπίστωσης της παράβασης από την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Στα άρθρα 29Α και 14 παρ. 2 περ. ιδ (εε) του ν. 3959/2011, προβλέπεται η δυνατότητα της Επιτροπής Ανταγωνισμού να θεσπίσει το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών. Με την υπ' αριθμ. 790/2022 Απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις διεξαγωγής της διαδικασίας και εξειδικεύονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες που συνδέονται με αυτή. Η πρωτοβουλία για την υπαγωγή σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών ανήκει στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Η απόφαση για την εκκίνηση ή μη της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Στην απόφαση της Επιτροπής για διευθέτηση που διαπιστώνει την παράβαση προβλέπεται η επιβολή προστίμου μειωμένου μέχρι ποσοστού 15% σε σχέση με το πρόστιμο που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη διευθέτησης της διαφοράς συμπεριλαμβανομένης και της μείωσης σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 29Ε του ν. 3959/2011.

2.2. Ανταλλαγή πληροφοριών

Η ανταλλαγή πληροφοριών που εξυπηρετεί τους θεσμικούς σκοπούς μιας ένωσης επιχειρήσεων είναι θεμιτή και απαραίτητη. Αντίθετα, η ανταλλαγή πληροφοριών θεωρείται παράνομη, όταν εντάσσεται σε έναν μηχανισμό παρακολούθησης και συμμόρφωσης για άλλες καθαυτές παράνομες συμφωνίες (βλέπε τα παραδείγματα της υποσημείωσης 1). Ωστόσο και η ανταλλαγή πληροφοριών καθαυτή (δηλαδή χωρίς την ύπαρξη μιας παράνομης συμφωνίας) απαγορεύεται, όταν μέσω αυτής αυξάνεται η διαφάνεια στην εμπορική πολιτική (πέρα από την υφιστάμενη διαφάνεια σε μια ολιγοπωλιακή και ρυθμιζόμενη αγορά) και έτσι δίνεται η δυνατότητα στους ανταγωνιστές να προγραμματίσουν και να συντονίσουν τις εμπορικές ενέργειές τους.^{9 10}

Ενδεικτικά δεν πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συζήτησης τα ακόλουθα θέματα:

- τρέχουσα ή μελλοντική τιμολογιακή πολιτική (συμπεριλαμβανομένων εκπτώτικών πολιτικών),
- καταλόγους πελατών,
- στοιχεία κόστους,
- όγκος παραγωγής,
- φύση προσφερόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών,
- πωλήσεις και προμήθειες,
- παραγωγικό δυναμικό,
- τα μερίδια αγοράς,
- σχέδια εμπορίας,

⁹ Στον βαθμό που οι μετέχουσες επιχειρήσεις παραμένουν δραστήριες στην οικεία αγορά, υφίσταται τεκμήριο ότι οι επιχειρήσεις λαμβάνουν υπόψη τις ανταλλαγείσες με τους ανταγωνιστές τους πληροφορίες. Πρβλ. Υπόθεση C-8/08 *T-Mobile Netherlands BV* *λλογ λ ο ι π ο ι κ α τ ά Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit* [2009] ECR I-04529 [51-53].

¹⁰ Βλ. Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής, υπ' αριθμ. 92/157/ΕΟΚ.

- ακριβή χρονοδιαγράμματα εισαγωγής νέων προϊόντων και τεχνολογιών.

Σε κάθε περίπτωση οποιοσδήποτε τέτοιες πληροφορίες ανταλλάσσονται εντός της ενώσεως πρέπει:

- να έχουν γενικό χαρακτήρα, δηλαδή να μην είναι εξατομικευμένες (ούτε να επιτρέπουν εμμέσως, - π.χ. από τον τρόπο παρουσίασης - εξατομίκευση). Επιτρέπεται για παράδειγμα η συλλογή από την ΕΕΚΤ στατιστικών δεδομένων αναφορικά με την συνολική εικόνα της παραγωγής και των πωλήσεων του κλάδου (ειδικά στο βαθμό που υπάρχουν τουλάχιστον τρία μέλη/πάροχοι), εφόσον τα στοιχεία δεν αποτελούν αντικείμενο συζήτησης μεταξύ των μελών, δεν συνοδεύονται από σχόλια, αναλύσεις, παρατηρήσεις και συστάσεις και δεν αφορούν σε εξατομικευμένα στοιχεία για τιμές, προγνώσεις για την παραγωγή ή για τη χρήση του παραγωγικού δυναμικού. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται και στην διαδικασία συλλογής των απαιτούμενων στοιχείων που είναι αυστηρά στεγανή για κάθε μέλος χωριστά.

ή

- να πρόκειται για πληροφορίες που ήδη έχουν καταστεί δημοσίως προσιτές, δηλαδή να μην έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα. Σημειώνεται εδώ η ιδιομορφία της αγοράς κινητής τηλεφωνίας όπου μέρος των παραπάνω κατηγοριών πληροφοριών δημοσιεύονται στο πλαίσιο των ισχύοντων ρυθμιστικών κανόνων για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες.

ή

να πρόκειται για δεδομένα που είναι ιστορικά, δηλαδή να είναι τόσο παλαιά ώστε να μην ενέχουν κινδύνους του ανταγωνισμού.¹¹

2.3. Πρόσκληση σε απαγορευμένη σύμπραξη και ανακοίνωση μελλοντικών προθέσεων τιμολόγησης προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ ανταγωνιστών (price signalling)

Σε επίπεδο μονομερούς συμπεριφοράς, η ΕΕΚΤ δεσμεύεται να μην αποτελέσει πεδίο ανάπτυξης από τα μέλη της οποιασδήποτε πρακτικής δύναται να θεωρηθεί ότι αποσκοπεί (α) στην πρόσκληση, τον εξαναγκασμό ή την παροχή κινήτρων σε άλλη ανταγωνιστική επιχείρηση να συμμετέχει ή να συμβάλλει σε σύμπραξη μεταξύ ανταγωνιστών με αντικείμενο την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού (ιδίως σε επίπεδο καθορισμού τιμών, περιορισμού ή ελέγχου της παραγωγής, της προσφοράς, της τεχνολογικής ανάπτυξης, των επενδύσεων κτλ.) ή/και (β) στη γνωστοποίηση (είτε με τη μορφή δημόσιας ανακοίνωσης είτε στο πλαίσιο ιδιωτικής επικοινωνίας) μελλοντικών προθέσεων της επιχείρησης για την τιμολόγηση των προϊόντων της (price signalling) εφόσον αυτή περιορίζει τον

¹¹ Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής, «Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας», [2011] OJ C11/1.

αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην ελληνική επικράτεια, δεν αποτελεί συνήθη εμπορική πολιτική και δεν έχει άλλο θεμιτό σκοπό. Η ανωτέρω απαγόρευση είναι γενική και δεν σχετίζεται με την επίτευξη ή μη του επιθυμητού αποτελέσματος, από το αν δηλαδή η μονομερής πρόσκληση για συμπαιγνία έγινε αποδεκτή ή όχι. Ως πρόσκληση νοείται οποιαδήποτε αναγγελία υποδεικνύει ότι η συμμετοχή σε μία σύμπραξη αποτελεί διαθέσιμη επιλογή, είτε αυτή παρουσιάζεται ως συμφέρουσα είτε ως συνεπαγόμενη δυσμενείς επιπτώσεις σε περίπτωση που ο αποδέκτης απορρίψει την πρόσκληση. Η, κατά τα ανωτέρω, απαγορευμένη δημόσια γνωστοποίηση μελλοντικών προθέσεων τιμολόγησης από μία επιχείρηση ή τους υπαλλήλους της μπορεί να επιτευχθεί με διάφορα μέσα, π.χ. ομιλίες, συζητήσεις μεταξύ ειδικών, δημοσιευμένες συνεντεύξεις, συναντήσεις με αναλυτές, δημοσιογράφους κτλ. παρουσία ανταγωνιστών κτλ..

Σε αυτό το πλαίσιο και σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 1Α ν. 3959/2011 που δημοσίευσε η Επιτροπή Ανταγωνισμού τον Ιανουάριο του 2023, όλα τα υπό 1.3. ανωτέρω πρόσωπα/όργανα πρέπει, αφενός, να απορρίπτουν άμεσα και να ενημερώνουν την Επιτροπή Ανταγωνισμού σε περίπτωση που γίνονται αποδέκτες πρόσκλησης συμμετοχής σε συμπαιγνία, αφετέρου, να απέχουν από οποιαδήποτε, άμεση ή έμμεση μονομερή ανακοίνωση τόσο αυτών καθ'αυτών μελλοντικών τιμών ή προθέσεων τιμολόγησης όσο και προβλέψεων μελλοντικής συμπεριφοράς και απόδοσης του κλάδου (στο μέτρο που αυτό δεν γίνεται προς εξυπηρέτηση κάποιου άλλου μη αντιανταγωνιστικού σκοπού ή που η εν λόγω εκτίμηση δεν αποδίδεται σε πραγματικές συνθήκες), επιδοκμασίας ή αποδοκμασίας της (τιμολογιακής) συμπεριφοράς ανταγωνιστών ή του κλάδου και δήλωσης ότι η συμπεριφορά τους θα εξαρτηθεί από τη συμπεριφορά κάποιου ανταγωνιστή. Τέλος, σημειώνεται ότι η συλλογή και δημοσίευση συγκεντρωτικών δεδομένων για την αγορά (λ.χ., δεδομένων για τις πωλήσεις, για τη δυναμικότητα ή για το κόστος των εισροών και συστατικών) από την ΕΕΚΤ ή άλλη επιχείρηση που δρα για λογαριασμό της περιορίζονται - στο βαθμό και το μέτρο που χρειάζεται - σε αντίστοιχες ενέργειες που εξυπηρετούν ευρύτερες θεμιτές δράσεις του κλάδου που δεν έχουν καμία απολύτως σχέση με την επίτευξη κάποιου αντιανταγωνιστικού σκοπού.

2.4. Επιχείρηση που διευκολύνει τη σύμπραξη (Cartel Facilitator)

Δεδομένου ότι η ΕΕΚΤ δύναται να χρησιμοποιεί εξωτερικούς συμβούλους για τους σκοπούς της και δεδομένης της σχετικής νομολογίας που επιβεβαιώνει την ατομική ευθύνη τρίτων επιχειρήσεων που τυχόν διευκολύνουν παραβιάσεις των κανόνων του ανταγωνισμού, θα πρέπει οι ενέργειες τόσο της ένωσης όσο και των εξωτερικών συνεργατών της, όπως ερευνητών, συμβούλων, οικονομολόγων κτλ. να είναι

ιδιαίτερα προσεκτικές. Ειδικότερα, θα πρέπει να απέχουν από κάθε δραστηριότητα, σύσταση, προτροπή ή υιοθέτηση ενιαίας συμπεριφοράς που ενδέχεται να διαταράξουν την ομαλή λειτουργία της αγοράς

Με βάση την Απόφαση AC-Treuhand της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,¹² για την διαπίστωση συμμετοχής σε καρτελική συμφωνία δεν υπάρχει απαίτηση λειτουργίας στην επηρεαζόμενη από την παράβαση αγορά – αρκεί να έχει διευκολυνθεί η σύμπραξη μέσω συμπεριφοράς που παραπέμπει σε ένωση επιχειρήσεων ή/ και σε επιχείρηση, όπως οργάνωση συνεδριάσεων, διευθέτηση διενέξεων, πρόταση μεριδίων αγοράς και απόκρυψη ενοχοποιητικών ενδείξεων.

2.5. Πρακτικές Αποκλεισμού

Μία από τις σοβαρότερες παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού που μπορεί να διαπράξει ένωση επιχειρήσεων, είναι ο αποκλεισμός κάποιου που συμμετέχει στην αγορά είτε ως ανταγωνιστής (Πάροχος), είτε ως πελάτης, είτε ως προμηθευτής. Κάτι τέτοιο μπορεί να ανακύψει μέσω υιοθέτησης συντονισμένης συμπεριφοράς, λ.χ. άρνηση παροχής, άρνηση προμήθειας, εφαρμογή σχεδίου παρεμπόδισης εισόδου ή αποκλεισμού τρίτου ανταγωνιστή, από τους Παρόχους-μέλη. Προκειμένου να διασφαλισθεί ότι η ΕΕΚΤ δεν έχει καμία ανάμειξη σε τέτοιου είδους πρακτικές, θα πρέπει να αποφεύγεται αδικαιολόγητη άρνηση εισόδου (ως μέλος) στην ένωση σε πάροχο που πληροί όλες τις προϋποθέσεις της σχετικής νομοθεσίας και, εφόσον ο αποκλεισμένος πάροχος μπορεί έτσι να περιέλθει σε μειονεκτική θέση στην αγορά λόγω του αποκλεισμού του, να αποφεύγεται η προώθηση και υποστήριξη οποιασδήποτε θέσεως ή πρότασης δύναται να ενισχύσει ένα τέτοιο αποτέλεσμα αποκλεισμού,¹³ και, τέλος, συμφωνίες προμήθειας με εξωτερικούς συνεργάτες/συμβούλους, θα πρέπει να συνάπτονται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.

2.6. Αποσαφήνιση της έννοιας της συλλογικής δεσπόζουσας θέσης και κατάχρησης αυτής

Από τις δύο βασικές κατηγορίες κανόνων της νομοθεσίας του ανταγωνισμού (βλ. ανωτέρω υπό 2.1), η δεύτερη αναφέρεται στην απαγόρευση μονομερών καταχρηστικών πρακτικών από επιχειρήσεις που κατέχουν δεσπόζουσα θέση. Στην περίπτωση μιας ένωσης επιχειρήσεων ενδιαφέρει το ενδεχόμενο συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.¹⁴ Σε συνέχεια των όσων αναφέρθηκαν

¹² Βλ. Απόφαση COMP/E-2/37.857, καθώς και Αποφάσεις C-194/14 P, T-180/15 και C-39/18 P

¹³ Απόφαση Bundeskartellamt υπ' αριθμ. B3-124/07.

¹⁴ Μια ή περισσότερες από κοινού επιχειρήσεις έχουν δεσπόζουσα θέση, όταν κατέχουν μια θέση οικονομικής ισχύος η οποία τους παρέχει την εξουσία να παρεμποδίζουν τη διατήρηση ουσιαστικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, δίδοντάς τους τη δυνατότητα να συμπεριφέρονται σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητα έναντι των ανταγωνιστών τους, των πελατών τους και, τελικώς, των καταναλωτών. Για συλλογική δεσπόζουσα θέση γίνεται λόγος όταν αυτή τη θέση οικονομικής ισχύος κατέχουν

παραπάνω σχετικά με εμπορικές συμφωνίες και ανταλλαγή πληροφοριών, τα μέλη μιας ένωσης επιχειρήσεων πρέπει να αποφεύγουν να υιοθετούν κοινή πολιτική στην αγορά και να συμπεριφέρονται προς τα έξω σαν μια ενότητα.

Τα μέλη της ΕΕΚΤ οφείλουν να διασφαλίζουν ότι μεταξύ τους δεν συντρέχουν συνθήκες που θεμελιώνουν συλλογική δεσπόζουσα θέση, ιδίως με την παρακολούθηση της συμπεριφοράς των άλλων μελών και την επιβολή «κυρώσεων» στην επιχείρηση που αποκλίνει από την κοινώς επωφελή συμπεριφορά. Ωστόσο, έχει γίνει σαφές ακόμα και από την Ελληνική νομολογία ότι τυχόν ομοιόμορφη συμπεριφορά που δικαιολογείται επαρκώς από τον ολιγοπωλιακό χαρακτήρα της αγοράς δεν συνιστά από μόνη της ένδειξη - πολλώ μάλλον απόδειξη - ύπαρξης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.¹⁵ Ήδη και εκτός πλαισίου της ΕΕΚΤ, δεν έχει ποτέ τεθεί τέτοιο ζήτημα κατά την ανάλυση των σχετικών αγορών που υπαγορεύουν οι ισχύοντες ρυθμιστικοί κανόνες βάσει της Οδηγίας Πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες (*ex ante* regulation).¹⁶ Δεδομένων των σκοπών και αρχών της ΕΕΚΤ, η λειτουργία και δραστηριότητα της ΕΕΚΤ δεν δημιουργεί καμία προϋπόθεση για την ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

Περαιτέρω τονίζεται ότι η παράβαση των σχετικών κανόνων του ανταγωνισμού δεν προϋποθέτει μόνο την ύπαρξη (συλλογικής) δεσπόζουσας θέσης αλλά και την

περισσότερες επιχειρήσεις από κοινού, οι οποίες υιοθετώντας κοινή πολιτική στην αγορά συμπεριφέρονται προς τα έξω σαν μια ενότητα. Ο ορισμός της (συλλογικής) δεσπόζουσας θέσης στην ανάλυση για επιβολή ρυθμιστικών μέτρων (*ex-ante* regulation) και στην ανάλυση για διαπίστωση παραβάσεων (*ex post* enforcement) είναι ταυτόσημος (Βλέπε επίσης Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 'Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του ενωσιακού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών' [2018] OJ/C 159/1 παράγραφοι 65 κ α ι 66).

¹⁵ Βλ. απόφαση υπ' αριθμ. 4048/2007 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Βλ. επίσης, απόφαση υπ' αριθμ. 452/V/2009 της Επιτροπής Ανταγωνισμού, καθώς και Απόφαση T-342/99 του ΠΕΚ (νυν Γενικό Δικαστήριο).

¹⁶ Σημειώνεται ότι παρά την ταύτιση ως προς τον ορισμό της (συλλογικής δεσπόζουσας θέσης), ο ορισμός και η ανάλυση των σχετικών αγορών υπηρεσιών δύναται να διαφοροποιείται σε περιπτώσεις ερευνών για τυχόν παράβαση του άρθρου 102 ΣυνθΛΕΕ ή 2 του Ν. 3959/2011 (*ex post* enforcement). Το άρθρο 7 της Οδηγίας Πλαίσιο 2002/21/ΕΚ σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών [2002] OJ L108/33 προβλέπει μια διαδικασία κοινοποίησης και ενημέρωσης της Επιτροπής και των λοιπών Εθνικών Ρυθμιστικών Αρχών μέτρων που προτίθεται να λάβει μία Εθνική Ρυθμιστική Αρχή σχετικά με, μεταξύ άλλων, αν μία επιχείρηση διαθέτει, μόνη της ή από κοινού με άλλες επιχειρήσεις, σημαντική ισχύ στην αγορά. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν γίνει κοινοποιήσεις στην Επιτροπή αναφορικά με τη συλλογική σημαντική ισχύ στην σχετική αγορά εταιριών κινητής τηλεφωνίας από τις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές της Ιρλανδίας, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ισπανίας, της Μάλτας και της Ιταλίας. Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, οι κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά, αναφέρουν ως παραδείγματα συλλογικής δεσπόζουσας θέσης στην αγορά αποφάσεις της Επιτροπής υπό τον κανονισμό για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων στον τομέα των τηλεπικοινωνιών. Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 'Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του ενωσιακού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών' [2018] OJ/C 159/1 [67-71].

κατάχρηση αυτής.¹⁷

3. Επικοινωνία των Μελών, των Οργάνων και των εργαζομένων

3.1. Συνελεύσεις των Οργάνων (Συναντήσεις – Τηλεδιασκέψεις)

Όλες οι συνελεύσεις των συλλογικών οργάνων (Γενική Συνέλευση, Ανώτατο Συμβούλιο, Διοικητικό Συμβούλιο, Επιστημονική Επιτροπή) πρέπει να:

- διεξάγονται ανά τακτά διαστήματα, σύμφωνα με το Καταστατικό της Ένωσης,
- έχουν ορισμένο κατάλογο θεμάτων προς συζήτηση που έχει κοινοποιηθεί γραπτώς νωρίτερα στους συμμετέχοντες (οποιαδήποτε προσθαφαίρεση θεμάτων πρέπει να γίνεται με γραπτή επικοινωνία νωρίτερα και όχι κατά την διάρκεια της συνέλευσης των οργάνων),
- διεξάγονται με την παρουσία Νομικού Συμβούλου,
- περιορίζονται στα ζητήματα που αποτελούν τον καταστατικό σκοπό της ΕΕΚΤ,
- αποφεύγουν οποιαδήποτε θεματολογία άπτεται εμπορικών πρακτικών υπό το φως των όσων εκτέθηκαν παραπάνω στο κεφάλαιο 2.1.,
- αποφεύγουν οποιαδήποτε παροχή εμπορικών πληροφοριών υπό το φως των όσων εκτέθηκαν παραπάνω στο κεφάλαιο 2.2.,
- διακόπτουν άμεσα οποιοδήποτε μέλος παραβιάζει τις αρχές περί θεματολογίας και παροχής πληροφοριών υπό το φως των όσων εκτέθηκαν παραπάνω στα κεφάλαια 2.1 και 2.2,
- καταγράφονται σε λεπτομερή πρακτικά για τα οποία την ευθύνη σύνταξης, διανομής, δόρθωσης και αρχειοθέτησης έχει η Γραμματεία της ΕΕΚΤ. Πέρα από προσωπικές σημειώσεις για τις ανάγκες της συζήτησης, τα μέλη θα πρέπει να αποφεύγουν να συντάσσουν ατομικά πρακτικά. Αντιθέτως, θα πρέπει να βασίζονται στα πρακτικά τα οποία διανέμει η ΕΕΚΤ και στα οποία θα έχουν την δυνατότητα παρατηρήσεων πριν αυτά αρχειοθετηθούν με την τελική τους μορφή.

Τα παραπάνω ισχύουν για τις συνελεύσεις των οργάνων είτε γίνονται με τη μορφή συνάντησης είτε δια τηλεφωνικής διασκέψεως. Για τις συναντήσεις πλέον κατάλληλος χώρος είναι αυτός των γραφείων της ΕΕΚΤ. Όσο αφορά στις τηλεδιασκέψεις προτιμητέα είναι η χρήση κέντρων παροχής τέτοιων υπηρεσιών όπου η προσέλευση των συμμετοχόντων είναι σχεδόν ταυτόχρονη, κάθε συμμετέχων

¹⁷ Παραδείγματα κατάχρησης αποτελούν:

- η επιθετική τιμολόγηση
- η επιβολή διακριτικής τιμολόγησης σε πελάτες, χωρίς η τελευταία να δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους
- η συμπίεση περιθωρίου κέρδους των ανταγωνιστών στην αγορά της επόμενης οικονομικής βαθμίδας με την αύξηση της τιμής μιας σημαντικής εισροής στην αγορά της προηγούμενης οικονομικής βαθμίδας.
- η άρνηση σύναψης σύμβασης με πιθανό ή διακοπή συνεργασίας με υφιστάμενο πελάτη, χωρίς να συντρέχει προς τούτο αντικειμενική δικαιολογία

εισερχόμενος δηλώνει το όνομα και την ιδιότητα του.

Τέλος ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται και σε συζητήσεις που γίνονται κατά τα διαλείμματα των συνελεύσεων των ως άνω συλλογικών οργάνων, οι οποίες επίσης δεν θα πρέπει να παραβιάζουν τις αρχές περί θεματολογίας και παροχής πληροφοριών υπό το φως όσων εκτέθηκαν παραπάνω στα κεφάλαια 2.1. και 2.2.

3.2. Αλληλογραφία

Τα μέλη, τα όργανα και οι εργαζόμενοι στην ΕΕΚΤ οφείλουν την δέουσα προσοχή και στην αλληλογραφία που σχετίζεται με τις δραστηριότητες της Ένωσης. Ακολουθώς:

- Οποιαδήποτε αλληλογραφία για θέματα της ΕΕΚΤ μεταξύ των μελών είτε ηλεκτρονικά ή με τηλεομοιοτυπία ή ταχυδρομικά πρέπει να κοινοποιείται στην ΕΕΚΤ (στον Γενικό Διευθυντή και στο Νομικό Σύμβουλο είτε απευθείας είτε κατόπιν προώθησης από τον Γενικό Διευθυντή).
- Τα έγγραφα που συμφωνείται να τεθούν υπόψη ενός οργάνου της ΕΕΚΤ πρέπει να αποστέλλονται είτε ηλεκτρονικά ή με τηλεομοιοτυπία ή ταχυδρομικά στην Γραμματεία της ΕΕΚΤ και, εφόσον η θεματολογία δεν άπτεται εμπορικών-επιχειρηματικών στοιχείων¹⁸ και ο αποστολέας το επιθυμεί, απευθείας στα άλλα μέλη. Όπου είναι αναγκαία η διανομή εγγράφων στο πλαίσιο δραστηριοτήτων της ΕΕΚΤ, αυτή γίνεται με μέριμνα της ίδιας της ΕΕΚΤ.
- Εφόσον ο Γενικός Διευθυντής κρίνει, εν αμφιβολία με τη συνδρομή του Νομικού Συμβούλου της ΕΕΚΤ, ότι κάποια από τα εν λόγω έγγραφα περιέχουν ευαίσθητες εμπιστευτικές πληροφορίες π.χ. οικονομικά στοιχεία, οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν την επιχειρηματική πολιτική των λοιπών μελών, εφόσον περιέρχονταν σε γνώση τους, δεν επιτρέπει την κοινοποίησή τους.
- Η Γραμματεία της ΕΕΚΤ τηρεί συστηματικά αρχείο για την εισερχόμενη και εξερχόμενη αλληλογραφία (είτε σε ηλεκτρονικό ή/και φυσικό αρχείο).
- Η ΕΕΚΤ θα πρέπει να ορίσει μια χρονική διάρκεια φύλαξης εγγράφων (τουλάχιστον πενταετής φύλαξη). Εντός της περιόδου αυτή θα πρέπει να αποφεύγεται η οποιαδήποτε καταστροφή αλληλογραφίας (συμπεριλαμβανομένου του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου).

3.3. Αποφάσεις - Ανακοινωθέντα

Οι αποφάσεις των οργάνων της ΕΕΚΤ περιγράφονται σαφώς στα τηρούμενα πρακτικά. Σημαντικές αποφάσεις για νέες δραστηριότητες και πρωτοβουλίες της ΕΕΚΤ δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της www.eekt.gr.

3.4. Επικοινωνία ΕΕΚΤ με άλλες ενώσεις (σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο)

Τα όργανα της ΕΕΚΤ οφείλουν επίσης προσοχή στις επαφές τους με άλλες ενώσεις

¹⁸ Βλέπε ανάλυση υπό κεφάλαιο 2.2.

του κλάδου εκτός Ελλάδος. Η ΕΕΚΤ δεν άπτεται εμπορικών πρακτικών των μελών της αλλά και δεν συμμετέχει ως ένωση επιχειρήσεων σε οργανισμούς τυποποίησης.

4. Έλεγχος από τις αρμόδιες αρχές

Οι αρμόδιες Αρχές ανταγωνισμού διαθέτουν μία σειρά από μεθόδους για την διενέργεια ερευνών μεταξύ των οποίων: αίτημα για παροχή πληροφοριών, ένορκες ή ανωμοτί καταθέσεις και επιτόπιους ελέγχους (με εξουσία πρόσβασης σε κάθε μορφής ηλεκτρονικό αρχείο και αντιγραφής αυτού). Η Επιτροπή Ανταγωνισμού και η ΕΕΤΤ επεξεργάζεται και αξιολογεί όλα τα απαραίτητα στοιχεία και πληροφορίες που συλλέγει μέσω των προβλεπόμενων διαδικασιών ελέγχου, τις οποίες εκκινεί είτε αυτεπαγγέλτως, είτε ύστερα από καταγγελία, είτε κατόπιν αιτήματος του αρμοδίου Υπουργού. Οι επιθεωρητές έχουν ευρείες εξουσίες για την έρευνα, η έκταση των οποίων εξαρτάται από την αρχή που έχει εκδώσει την εντολή και από τη φύση της εντολής. Για τη διεξαγωγή εθνικών ελέγχων, η εντολή θα πρέπει να παρέχεται εγγράφως και να περιέχει το αντικείμενο της έρευνας (άρθρο 39 ν. 3959/2011). Οι αρχές δεν επιτρέπεται να διεξάγουν μία αόριστη και γενική έρευνα (fishing expedition), π.χ. ερευνώντας ταυτόχρονα τυχόν παραβάσεις που δεν καλύπτονται από την έγγραφη εντολή.

Η ΕΕΚΤ είναι πάντα πρόθυμη να συνδράμει σε οποιαδήποτε έρευνα της ζητηθεί και δεν παρεμποδίζει ή καθυστερεί τον έλεγχο. Σε καμία περίπτωση δεν προβαίνει σε διαγραφή μηνυμάτων, καταστροφή αρχείων, παροχή ανακριβών ή παραπλανητικών πληροφοριών και παραβίαση πλοκαρισμένων λογαριασμών ηλεκτρονικού ταχυδρομίου. Ωστόσο, τα αιτήματα των Αρχών για παροχή πληροφοριών σε σχέση με τις δραστηριότητες της ΕΕΚΤ, ή κλήση σε ένορκη ή ανωμοτί κατάθεση εργαζομένου της ή απλές τηλεφωνικές ερωτήσεις από Αρχές ανταγωνισμού πρέπει να τίθενται αμέσως στην γνώση του Γενικού Διευθυντή, προτού αναληφθεί οποιαδήποτε δράση ή παρασχεθούν οποιεσδήποτε απαντήσεις ή πληροφορίες.

Επίσης πρέπει να ειδοποιείται αμέσως ο Γενικός Διευθυντής σε περίπτωση επιτόπιου ελέγχου στα γραφεία της ΕΕΚΤ. Στην περίπτωση αυτή συνιστάται και η παρουσία (εξωτερικού) Νομικού Συμβούλου. Η επικοινωνία της ΕΕΚΤ με εξωτερικούς Νομικούς Συμβούλους εμπίπτει στους κανόνες περί δικηγορικού απορρήτου και η ΕΕΚΤ έχει το δικαίωμα να μην παραδώσει στοιχεία (e-mails, μηνύματα, έγγραφα) που αποτελούν προϊόν νομικής συμβουλής.

Τα μέλη, όργανα και εργαζόμενοι στην ΕΕΚΤ γνωρίζουν ότι η παροχή λάθος ή παραπλανητικών στοιχείων στην αρχή ανταγωνισμού αποτελεί παράνομη πράξη που επισείει κυρώσεις (διοικητικές και ποινικές κυρώσεις, καθώς και αστική αποζημίωση). Συγκεκριμένα:

- βάσει του άρθρου 38 παρ. 3 περ. α' του ν. 3959/2011, μια ένωση επιχειρήσεων δύναται να τιμωρηθεί με χρηματική κύρωση ανά ημέρα μη συμμόρφωσης με

ανώτατο όριο το 3% του κύκλου εργασιών της, ατομικώς δε δύναται να επιβληθεί στους διευθυντές και υπαλλήλους της Ένωσης Επιχειρήσεων πρόστιμο από 15,000 ευρώ έως 30,000 ευρώ.. Περαιτέρω, σε περίπτωση παρεμπόδισης ή δυσχέρανσης επιτόπιου ελέγχου ή σε περίπτωση άρνησης επίδειξης των απαιτούμενων εγγράφων, βάσει του άρθρου 39 παρ. 5 του ν. 3959/2011, μια ένωση επιχειρήσεων δύναται να τιμωρηθεί με χρηματική κύρωση, η οποία καθορίζεται αναλογικά προς τον μέσο ημερήσιο κύκλο εργασιών της με ανώτατο όριο το 3% αυτού. Περαιτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να επιβάλει σε οποιονδήποτε επιδεικνύει την ανωτέρω συμπεριφορά χρηματική κύρωση τουλάχιστον 15,000 ευρώ έως 2 εκατομμύρια ευρώ και στους υπαλλήλους της ένωσης επιχειρήσεων χρηματική κύρωση από τουλάχιστον 5,000 ευρώ έως 2 εκατομμύρια ευρώ(διοικητικές κυρώσεις).

- βάσει του άρθρου 44 παρ. 7 του ν. 3959/2011 σχετικά με ποινικές κυρώσεις σε φυσικά πρόσωπα, η παρεμπόδιση επιτόπιων ελέγχων, η απόκρυψη στοιχείων, η παροχή ψευδών πληροφοριών, η άρνηση σε ένορκη ή ανωμοτί κατάθεση στην Επιτροπή Ανταγωνισμού ή η κατάθεση ψευδών στοιχείων τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών (ποινικές κυρώσεις).

5. Έλεγχος τήρησης και ανανέωση του Κώδικα

Το Διοικητικό Συμβούλιο αποφασίζει σύμφωνα με το Καταστατικό για τις μεθόδους ελέγχου τήρησης του Κώδικα καθώς και για την περιοδική ανανέωσή του ανάλογα με τις όποιες εξελίξεις και αλλαγές στην ΕΕΚΤ αλλά και στους κανόνες του ανταγωνισμού. Τέτοιος έλεγχος δύναται να ανατίθεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου σε μία ειδική για το σκοπό αυτό Επιτροπή με την υποστήριξη Νομικού Συμβούλου.

Οποιαδήποτε διαδικασία ελέγχου λαμβάνει υπόψη τις εφαρμοστέες διατάξεις περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Το Διοικητικό Συμβούλιο δύναται να θεσπίζει συγκεκριμένες πειθαρχικές κυρώσεις για τα πρόσωπα που απασχολούνται στην ΕΕΚΤ και παραβιάζουν τον παρόντα Κώδικα.